

**สรุปประเด็นการประชุมสัมมนาเรื่อง
แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา "สี่ใหม่" อย่างเป็นทางการ
วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2553
ณ โรงแรมพูลแมน กรุงเทพมหานคร**

กล่าวเปิดโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

รัฐมนตรีให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษา โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และเชิญชวนให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็นและร่วมขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้แถลงนโยบายกับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จังหวัดนครศรีธรรมราชกับผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารในส่วนภูมิภาคและจังหวัด เมื่อวันที่ 9-10 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา และในวันนี้จะรับฟัง ความคิดเห็นท่านผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำไปจัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาต่อไป

นอกจากนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ยังได้กล่าวถึงนโยบาย 8 ประการ ที่ต้องเร่งดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว ดังนี้

1. การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง
2. การเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารองค์กรหลักต้องเปลี่ยนแนวคิดของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองว่าโครงการนี้ไม่ใช่การแจก แต่เป็นการจัดสวัสดิการให้นักเรียน เพื่อสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา โดย อาศัยความร่วมมือจาก 4 ภาคี คือ ครู ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้เรียน
3. โรงเรียนดีประจำตำบลทุกตำบล เพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนในชนบทและนักเรียนด้อยโอกาส อีกทั้งเป็นการสนองยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจ นักเรียนจะได้เรียน ใกล้บ้านมากขึ้น ลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองในการส่งลูกหลานเดินทางไปเรียนในเมือง โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนมากขึ้น และครูของโรงเรียนในชุมชนอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี
4. การ พัฒนาการ ศึกษา ของเขตพื้นที่เฉพาะใน จังหวัดชายแดน ภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมมือกับกองทัพไทยใช้การศึกษาเป็นธงนำในการแก้ปัญหา หาชายแดนใต้ ใช้ การศึกษา เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตของชาวมุสลิม จะส่งเสริมให้ มีโรงเรียนปอเนาะ ต้นแบบ ประจำอำเภอ ส่งเสริมหลักสูตรการเรียนร่วมระหว่างวิชาสามัญกับวิชาศาสนาในทุกระดับและประเภทการศึกษา รวมทั้งสนองนโยบายในเรื่องการมีงานทำ ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ สร้างสังคมประชาธิปไตย เพื่อให้ทุกคนอยู่ได้อย่างมีความสุข
5. สร้างแหล่งเรียนรู้ภาคภูมิใจ ที่มีคุณภาพ โดยให้ กศน . เป็นหลักในการสร้างเครือข่าย จะเปิด กศน.ประจำตำบล จำนวน 7,409 แห่งภายในเดือน กันยายน 2553 นี้ รวมทั้งทำการพัฒนา เครือข่าย IT ให้กับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม การอ่าน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสอนอาชีพ โดยร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษา

6. การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระดับชาติ (National Education Network - NedNet) ที่เชื่อมโยงทั้งระบบในเรื่องการจัดการศึกษา และการใช้ช่องทางสื่อเพื่อการเรียนรู้ เช่น Tutor Channel และ Teacher TV ต้องการให้เรื่องนี้เป็นวาระแห่งชาติ รวมทั้งเร่งรัดประกาศใช้พระราชบัญญัติ เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา แห่งชาติ ประสานการ ดำเนิน งาน ระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการกับ กทช. เพื่อนำเงินมาพัฒนาการเรียนรู้

7. การสร้างขวัญและกำลังใจครู โดยการปรับโครงสร้างเงินเดือนขั้นต่ำครู เพื่อจูงใจคนเก่ง คนดีมาเป็นครู ซึ่งได้มีการประสานงานกับสำนักงานประมาณและคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไว้แล้วในเบื้องต้น จะขับเคลื่อนโดยอาศัย คณะกรรมการครูศึกษา แห่งชาติมาดูแลในเรื่องระบบการผลิต การพัฒนาและการใช้ครู และใช้กองทุนพัฒนาวิชาชีพครูที่ระบุไว้ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฯ พ.ศ. 2542 ยกกระดับความมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ของครูทั่วประเทศ ในวันครูปีหน้าจะระดมครูทั่วประเทศมาประชุมร่วมกัน

8. องค์กรความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ประเทศในกลุ่ม SEMEO ได้ตกลงร่วมกันว่าจะมีการขับเคลื่อนเครือข่ายการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ รัฐศาสตร์ และภาษา ซึ่งได้มอบหมายให้สถาบันระหว่างประเทศ เพื่อการค้าและการพัฒนา สสวท. และโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ร่วมดำเนินการสร้างองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน และ นอกจากเพื่อสร้างองค์ความรู้แล้ว ยังต้องตอบโจทย์ของสังคมเรื่องผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ด้วย

สุดท้าย ในปี 2553 นี้ จะทำการบูรณาการกิจกรรมของลูกเสือ กับการสร้างความเป็นพลเมืองดี (civic education) ซึ่งได้มีการดำเนินงานมาแล้วระยะหนึ่ง ต้องการเห็นหลักสูตร กิจกรรมที่เป็นรูปธรรม เพื่อเฉลิมพระเกียรติในหลวงครบรอบ 84 ปี พร้อมทั้งเป็นการจัดงานลูกเสือ 100 ปี สร้างความซื่อสัตย์และ สำนึกของความเป็นไทย ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รวมทั้ง ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ไทย

การอภิปรายตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ประเด็นที่ ๑ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่

1.1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้

รองเลขาธิการ กพฐ. นายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ นำเสนอตามเอกสารประกอบการประชุม หมายเลข 1

การอภิปราย

1. การกำหนดเป้าหมาย /หลักการพัฒนาการศึกษา ต้องเป็นเป้าหมายที่คนทั้งประเทศดำเนินการร่วมกัน เช่น จะเป็น global citizen ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาคมอาเซียน เป็นต้น

2. การเรียนการสอนต้องเรียนโดยมีกิจกรรมและการปฏิบัติจริง การสอนศีลธรรมต้องใช้การอบรมและปลูกฝัง จึงจะเกิดผล และในการดำเนินงานขับเคลื่อนต้องมองความสัมพันธ์อย่างเมทริกซ์ คือ แนวตั้ง ความสัมพันธ์แบบบังคับบัญชา และแนวนอน ความสัมพันธ์ทุกหน่วยในทุกระดับการบริหารจัดการ

3. การ จัดก การศึกษาและการพัฒนา หลักสูตรควรคำนึงถึงความมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคส่วนอื่นๆ ด้วย

4. สนับสนุนโรงเรียนทางเลือกมากขึ้น เช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้ว

5. มาตรฐานการศึกษาของชาติได้กำหนดคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ของแต่ละระดับการศึกษา ตั้งแต่ปฐมวัย ถึง อุดมศึกษาแล้ว ถือเป็นหลักเกณฑ์ที่จะต้องนำคุณลักษณะเหล่านี้มาแปลและกำหนดกรอบหลักสูตร

6. ให้มีการจัดตั้งกองทุนเรียนรู้แบบที่ สสส. ดำเนินการส่งเสริมในท้องถิ่นต่างๆ

7. ปัญหาการ ปฏิรูปการศึกษาอยู่ที่การบริหารที่ไม่มีประสิทธิภาพ ควรต้องปรับการบริหารจัดการ ทั้งส่วนกลาง เขตพื้นที่ และสถานศึกษา โดยวิเคราะห์การจัดการ หากจะต้องยุบ ปรับ โรงเรียนขนาดเล็ก ก็ต้องจัดทำ เพราะการดำเนินการพัฒนาของไทย มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร หรือ อาจกล่าวได้ว่า “เสรีภาพต้องมีขอบเขต”

1.2 ผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะและความรู้ความสามารถ

รองเลขาธิการ กกอ. รองศาสตราจารย์ พิณิตี รตะนาบุญกุล นำเสนอในส่วนของ สกอ. ตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข 2

เลขาธิการ กอศ. นายพรหมสวัสดิ์ ทิพย์คงคา นำเสนอในส่วนของ สอศ. ตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข 3

การอภิปราย

1. กระทรวงศึกษาธิการควรมองภาพรวมการจัดการศึกษาและชี้ ให้เห็นทิศทาง และกำหนดสัดส่วนการศึกษาแต่ละระดับ /ประเภทที่แน่นอน เช่น ให้เรียนอาชีวศึกษาร้อยละ 70 ซึ่งจะทำให้เห็นว่าการเรียนอาชีวศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ ทำให้คนสนใจเรียน

2. ให้มีการกำหนดสมรรถนะ/ความสามารถของผู้จบการศึกษาในแต่ละช่วงชั้นและระดับการศึกษาต่างๆ กำหนด Learning outcome ผู้เรียนที่พึงประสงค์เพื่อเป็นเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

3. ให้มีการจัดทำฐานข้อมูลและการศึกษาวิเคราะห์ ความต้องการกำลังแรงงานและการผลิตบัณฑิต แต่ละสาขาวิชาชีพ

4. ถึงเวลาที่ประเทศไทยจะต้องมีใบประกอบวิชา ชีพแล้ว เพราะต่างประเทศใช้กันมานานแล้ว
5. การบริหารจัดการในอุดมศึกษา ต้องคุมเรื่องปริมาณการรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัย โดยการทำให้ scheme approach กำหนดกำลังคนให้ชัดเจน และใช้ market driven
6. การบริหารสถานศึกษาต้องให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมมากขึ้น
7. การประเมินรอบสามของ สมศ. จะให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษา และสภามหาวิทยาลัย มากขึ้น
8. ต้นสังกัดของสถานศึกษากับ สมศ. ต้องวางระบบการทำงานให้การประเมินภายในและภายนอกประสานสอดคล้องกัน และทำให้ QA เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาครูยุคใหม่

2.1 การพัฒนาระบบการผลิตครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา นายมนตรี แย้มกสิกร นำเสนอตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข 4

2.2 การพัฒนาระบบการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

นางสาวเต็มจิต จันคทา สคบศ. นำเสนอตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข 5

2.3 การพัฒนาระบบการใช้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

ผู้อำนวยการ สพร นายพิษณุ ตุลสุข นำเสนอตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข 6

การอภิปราย

การผลิต การพัฒนา และการใช้ครู เป็นประเด็นที่ต้องทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยมีข้อเสนอจากที่ประชุม สรุปได้ดังนี้

1. เปลี่ยนแนวคิดให้สังคมเห็นความสำคัญของอาชีพครู
2. ดึงดูดคนเก่งให้เรียนครู โดยจูงใจด้วยค่าตอบแทนที่สูง โดยมีข้อเสนอให้ปรับโครงสร้างเงินเดือนครู คือ ให้มีเงินเดือนสูงเพียงพอต่อการครองชีพตั้งแต่เริ่มบรรจุ เช่น ประมาณ 20,000 บาท และค่อยๆเพิ่มสูงขึ้นทีละน้อย
3. มีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยผลิตและหน่วยใช้ครู เพื่อให้การผลิตครูสอดคล้องกับความต้องการในการใช้ครูโดยให้สถาบันผลิตครูรับผู้เรียนในท้องถิ่นเพื่อกลับไปเป็นครูในท้องถิ่นของตน
4. ควรมีกองทุนพัฒนาวิชาชีพครู และกองทุนส่งเสริมครูตามที่ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ กำหนด

5. ต้องมีการพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์เพื่อรองรับการผลิตครูยุคใหม่ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะในสาขาที่จะขาดแคลนในอนาคต

ประเด็นที่ 3 การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่

3.1 การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน นายรังสรรค์ มณีเล็ก เสนอการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข 7

3.2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

เลขาธิการสภาการศึกษา รองศาสตราจารย์ชงทอง จันทรางศุ เสนอการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข 8

การอภิปราย

1. การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษานั้น ส่วนกลางต้องให้ความไว้วางใจและเชื่อ อมั่นว่าสถานศึกษาสามารถบริหาร จัดการได้ด้วยตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษา ที่พร้อมควรได้รับมอบอำนาจการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างอิสระ พัฒนาให้ผู้บริหารกล้าตัดสินใจ กล้าดำเนินการ
2. พัฒนาการสมการส สถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งมีศักยภาพ มีสัดส่วนผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
3. มีจำนวนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากเกินไป ควรบริหารจัดการศึกษาใหม่ เช่น school mapping
4. สถานศึกษาตอบสนองการปฏิรูปศึกษาทุกประเด็น ได้แก่ ให้โอกาสทางการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย จัดให้มีส่ว นร่วมของชุมชนและท้องถิ่น การพัฒนาสถานศึกษาควรพัฒนาทั้งระบบ
5. ส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ การอ่านต้องเริ่มที่บ้าน โรงเรียนและบ้านต้องส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพราะมีห้องสมุดจำนวนมากแต่เด็กไม่อ่าน ก็ไม่เกิดการใช้ประโยชน์ ของแหล่งเรียนรู้เหล่านั้น
6. การจัดการกิ จกรรมของสถานศึกษาทุกระดับ การศึกษาทางเลือก หรือ บ้านกาญจนภิเษกนั้น ต้องคิดนอกกรอบหลุดจากมรดกทางราชการแบบเดิมๆ คิดวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล เน้นกระบวนการพัฒนาเด็กรายบุคคล ให้ความสนใจในเด็ก ให้เด็กรู้จักตนเอง ภูมิใจในตนเอง และรู้คุณค่าของตนเอง
7. เชื่อมโยงสถานศึกษากับแหล่งเรียนรู้ภายนอก โดยปรับตารางการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ออกไปเรียนรู้ร่วมกับชุมชน เช่น ภาคเช้า เรียนในห้องเรียน ส่วนภาคบ่ายเป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียนจากปราชญ์ชาวบ้าน จากแหล่งเรียนรู้ และจากสื่ออื่น ๆ เช่น internet หนังสือ สื่อต่าง ๆ

8. ให้นักเรียนสามารถหาความรู้ด้วยตนเองได้ เรียนรู้โลกกว้าง เด็กควรมีชีวิตในโรงเรียนเพียงร้อยละ 30 เท่านั้น

ประเด็นที่ 4 การบริหารจัดการ

4.1 การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาและ สพท.

ผู้อำนวยการสำนักติดตามและประเมินผล สพฐ. นางสาววิภา ไอสถารมณี นำเสนอตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข 9

4.2 การพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรมและมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

หัวหน้ากลุ่ม ก.พ.ร.สป.ศธ. นายศักดิ์ชัย ทวีศักดิ์ นำเสนอตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข 10

4.3 การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ผู้เชี่ยวชาญ กศน. นายชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ นำเสนอตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข 11

4.4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาค

เอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น

เลขาธิการสภาการศึกษา รองศาสตราจารย์ธงทอง จันทรางศุ นำเสนอตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข 12

4.5 การพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้ประสิทธิภาพ

เลขาธิการสภาการศึกษา รองศาสตราจารย์ธงทอง จันทรางศุ นำเสนอตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข 13

การอภิปราย

1. กระจายอำนาจบริหารงานบุคคล ควรปรับให้มีเอกภาพมากขึ้น เช่น รวมชุดกรรมการเขตพื้นที่ กับคณะ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือสร้างความสมดุลระหว่างผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาและ อ.ก.ค.ศ.เขต

2. การกระจายอำนาจ ต้องกระจายให้แก่สถานศึกษาโดยมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้สถานศึกษาทำอย่างจริงจัง ส่วนกลางเพียงแต่คอยระดับประดอง

3. ควรมีการฝึกหัดให้สถานศึกษามีความสามารถรับการกระจายอำนาจได้ เช่น ประเทศเยอรมนี ให้ชุมชนจัดสมาคมการศึกษาผู้ใหญ่ ระดับชุมชน ระดับจังหวัด ระดับประเทศ เพื่อการฝึกหัดให้ชุมชนทำงานแบบระบอบประชาธิปไตย

4. ส่งเสริมบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาให้มากขึ้น

5. ให้มีระบบการตรวจสอบ ถ่วงดุล อำนาจ ของคณะกรรมการต่าง ๆ เพราะเคยมี กรรมการที่ใช้สิทธิกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการบริหาร และกรรมการผู้แทนร่วมกัน ทำให้การออกเสียงที่บิดเบือนไม่เป็นธรรม เป็นต้น

6. ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่อยู่รอบตัวเราเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และควรเพิ่ม ยุทธศาสตร์ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต

7. ให้มีคณะกรรมการองค์รวมที่ระดับจังหวัดได้หรือไม่ เพื่อรวมนโยบายและ ประสานงานในจังหวัดให้เกิดเอกภาพด้านนโยบายของการจัดการศึกษาทุกระดับ/ทุกประเภท

8. ในการบริหารจัดการศึกษาตลอดชีวิตนั้น กศน. ควรลดบทบาทการจัด แล้วทำหน้าที่ ประสานส่งเสริมให้คนอื่นจัด

9. ให้มีกลไก ในการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชน ทุกจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ การจัดสมัชชาการศึกษาทุกจังหวัด และกลุ่มจังหวัด

10. ให้ สช. เป็น BOI ด้านการศึกษา

11. เพื่อส่งเสริมการศึกษาเอกชน ให้ทำ School Mapping ทั้งโรงเรียนรัฐ และโรงเรียน เอกชน และเชิญชวนให้เอกชนจัดการศึกษาระดับต่างๆ โดยเฉพาะอาชีวศึกษาเอกชน จะมีความ ยืดหยุ่นสูงมาก

12. การศึกษาทางเลือก ควรบริหารเค รือข่ายในแนวราบ เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุน การศึกษาทางเลือก

13. ให้มีการบริหารจัดการการศึกษาทางเลือก สำหรับ เด็กกลุ่มเสี่ยง โดยภาคีของ โรงเรียน กศน. ผู้ปกครอง และนักเรียน

14. ส่งเสริมบทบาทของนักเรียนในการจัดการศึกษา เช่น กิจกรรมการแก้ไขปัญหาด้วย ปัญญา ให้เด็กเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้รับอย่างเดียว

15. ให้เด็กให้คิดและแสดงออก สอดคล้องกับความหมายของคำว่า “Education” คือให้ ผู้เรียนแสดงออกซึ่งการเรียนรู้

16. ควรมีการจัดสรรโดยใช้ Flat rate และค่าใช้จ่าย ต่อยอดสำหรับโรงเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ และมี Matching Fund (รัฐออกครึ่งหนึ่ง โรงเรียนออกครึ่งหนึ่ง)

บทอภิปรายส่งทำของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ(นางสาวนริศรา ชวาลตันพิพัทธ์)

การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่เป็นการมองปัญหาการศึกษาในระบบทุกระดับและประเภทการศึกษา ดังนี้

การพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นการเตรียมวางฐาน รากของการพัฒนาคนที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของกระทรวงศึกษาธิการ จึงต้องให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

การประถมศึกษา มีหลายปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข ต้องปรับสัดส่วนครูต่อนักเรียนให้เหมาะสม ขณะนี้ โรงเรียนขนาดเล็กในชนบท มีอัตราครูต่อนักเรียนเพียง 1:4 หรือ 5 ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่ในเมืองมีสัดส่วนเท่ากับ 1:40 หรือ 50 ดังนั้น ต้องมีข้อมูลพื้นฐานของแต่ละเรื่องอย่างชัดเจน เพื่อลดจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเพิ่มสวัสดิการและความร่วมมือของท้องถิ่น ให้มีโรงเรียนดีประจำตำบลแล้วอัตราส่วนครูต่อนักเรียนของโรงเรียน ขนาดใหญ่จะลดลง ข้อมูลที่ต้องมีนอกจากข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาแล้ว ต้อง พิจารณาข้อมูลจากการเคลื่อนย้ายการตั้งถิ่นฐาน และการเติบโตของภาคเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม เพื่อที่การศึกษา จะนำไปสู่การผลิตและเพิ่มคุณภาพของคนไทย

การมัธยมศึกษา เป็นกำลังสำคัญของประเทศในเรื่องกำลังคนระดับกลางทั้งสายสามัญและอาชีวศึกษา ต้องมีการแนะแนวการศึกษาให้นักเรียนตระหนักว่า การเรียนจบไม่ใช่การได้คุณวุฒิเท่านั้น แต่หมายถึง การมีงานทำ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี และยังเป็น การเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นระบบคู่ขนานของการอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาอีกด้วย และเนื่องจากคนที่เรียนสายอาชีวศึกษาเป็น skill force ที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ ดังนั้น ควรมีมาตรการจูงใจให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาหันไปเรียนสายอาชีวศึกษามากขึ้น

นโยบายเรียนฟรี 15 ปี ใช้งบประมาณสูงมาก ประมาณแสนล้านบาท ดังนั้นต้องใช้ให้คุ้มค่าพร้อมทั้งวิเคราะห์ด้วยว่า นำสู่การพัฒนาคุณภาพได้อย่างไรบ้าง

การอาชีวศึกษา การจัดตั้งสถาบันอาชีวศึกษา 19 แห่ง ตามภูมิภาค นั้นไม่สอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศหรือตาม Cluster วิชา การใช้งบประมาณก็ไม่สอดคล้องกับการกระตุ้นเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการใช้งบประมาณที่ไม่คุ้มค่า ควรมีการปรับการพัฒนาการอาชีวศึกษาให้มุ่งสู่ความสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม โดยดูเป้าหมายหลัก ของ demand และ supply ที่ชัดเจนและปรับงบประมาณการอาชีวศึกษาตาม cluster วิชาให้มากขึ้น

การอุดมศึกษา ปัจจุบันเน้นการผลิตเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ อันเป็นผลมาจากในปีงบประมาณที่ผ่านมา รัฐบาลเร่งรัดให้มีการผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลนจำนวนมาก ด้วยการสนับสนุนทั้งงบประมาณและกองทุนรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และหากอุดมศึกษายังคงเน้นเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพแล้ว คงต้องคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

- การรับนักศึกษาเข้ามาเรียน ต้องเป็นคนที่มีความสามารถตรงตามที่มหาวิทยาลัยต้องการ
- ให้อำนาจมหาวิทยาลัยบริหารจัดการได้อย่างอิสระ

- มุ่งเน้นให้เกิดการแข่งขันด้านคุณภาพ
- ใช้นโยบายขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยให้มีมาตรการที่ชัดเจนในการประเมินคุณภาพมาตรฐานสถานศึกษา

ครู ไม่ควรมุ่งผลิตครูเพื่อทดแทนอัตราเกษียณอย่างเดียว แต่ต้องมุ่งเน้นการผลิตครูที่มีคุณภาพ และคืนครูสู่ห้องเรียน พัฒนาครูที่สอนไม่ตรงวุฒิ มีการกำหนดอัตราการบรรจุครูพันธุ์ใหม่ให้ชัดเจน และปรับวิธีการประเมินวิทยฐานะไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รวมทั้งปรับคุณภาพชีวิตครู เพิ่มฐานเงินเดือน ปรับโครงสร้างอัตราเงินเดือนครู และมีมาตรการแก้ไขหนี้สินครู

การบริหารจัดการ การอภิปรายประเด็นการบริหารจัดการ ที่ประชุมสนใจทั้งในส่วนผู้ใหญ่และเด็ก ได้แก่

การบริหารจัดการในส่วนผู้ใหญ่ คือเรื่องการกระจายอำนาจ การตรวจสอบและการประเมินผล การกระจายอำนาจให้มีประสิทธิภาพ ให้ลดการผลิต หรือผลิตให้น้อยลง แต่ทำการประเมินผลที่ชัดเจนให้มาก ทั้งต้องมีหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม และมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ มีหลักปรัชญาและแนวทางอยู่แล้ว ซึ่งก็ได้รับการอบรมธรรมาภิบาลมาแล้ว ใช้เวลาเกือบปีในการทำความเข้าใจ แต่ก็พบว่า การนำสู่การปฏิบัตินั้นยากกว่ามาก อีกทั้งบุคคลทั่วไปรู้และเข้าใจคุณธรรม จริยธรรม แต่นำไปปฏิบัติไม่ได้ตามที่รู้และเข้าใจ การถ่ายทอดจากผู้รู้ผู้ไม่รู้ หรือการถ่ายทอดจากผู้บริหารสู่ครูจึงไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องมีการอบรมเข้ม

การบริหารถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น นั่นคือ การเรียนการสอนที่เราพบเห็นอยู่ทุกวัน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ ตามอัธยาศัย ตลอดชีวิต ถ้าไม่มีการถ่ายทอด และควบคุมคุณภาพอย่างจริงจังแล้วต่างคนต่างทำ และมีการปรับหรือใหม่เมื่อเปลี่ยนผู้บริหาร ไม่มีการรักษาสิ่งที่ดีที่ยั่งยืน ไม่มีการวิเคราะห์ ไม่มีการประเมิน ดังเช่นผลที่พบในการประเมินรอบแรก

สำหรับการถ่ายทอดจากผู้ใหญ่สู่เด็กนั้น ควรต้องรับฟังความคิดของเด็กด้วย รับฟังจากกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง จัดทำระบบให้มีความยืดหยุ่น flexible เพื่อเน้นให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่รู้จักการคิดวิเคราะห์ ดังนั้น อยากเห็นเด็กมีการเรียนรู้นอกกรอบมากขึ้น ให้เด็กมีการคิดวิเคราะห์มากขึ้น หากจะถามว่า คิดวิเคราะห์คืออะไร เพื่อประเมินอะไร หรือให้เด็กอยู่ในสังคมให้ได้ จะต้องพัฒนาเด็กให้ได้ อะไร ก็กล่าว กันมาตลอดว่า เด็กต้องรู้จักคิดวิเคราะห์ แต่ครู ผู้ซึ่งจะเป็นแบบอย่างก็ ยังดูแลตัวเองไม่เป็น เป็นหนี้สินจำนวนมาก แสดงว่า ครูคิดวิเคราะห์ยังไม่ได้

ดังนั้น ถ้าเราไม่ปรับเป้าประสงค์ในเรื่องการคิดวิเคราะห์จะส่งผลต่อการศึกษา เพราะจากเป้าประสงค์จะนำไปสู่โครงสร้างการจัดการศึกษา การพัฒนาการศึกษา การใช้ทรัพยากรที่ถูกต้อง นำไปสู่การพัฒนาครูผู้สอน และนำไปสู่นโยบายได้ โดยเป็นนโยบายจาก Bottom up ถึง National ซึ่งรูปแบบการกำหนดนโยบายเช่นนี้ก็เป็นปรัชญาอีกเหมือนกัน

ถ้าเช่นนั้น กระทรวงศึกษาธิการ น่าจะมีการทำโครงสร้างพิเศษ ลักษณะกำหนดนโยบายที่ก่อรูปจาก Bottom up ขึ้นมา แล้วให้ Stakeholder มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ วิเคราะห์ ให้ความเห็น ได้เป็นโครงสร้างที่ชัดเจน

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จากที่ได้ดูแลวาระแห่งชาติ : วาระการอ่าน เห็นว่า การเรียนการสอนในปัจจุบัน ทั้งการเรียนในห้องเรียนและการให้การบ้าน ทำให้เด็กต้องใช้เวลากับการเรียนและการทำการบ้านมาก และผู้ปกครองก็ช่วยเด็กทำการบ้านด้วย เด็กมีเวลาน้อยสำหรับการอ่านหนังสือ หากลดการเรียนคงเหลือ 4 กลุ่มสาระวิชา อาจทำให้เด็กมีเวลาอ่านหนังสือมากขึ้น

การจัดการห้องสมุด มีทั้งระบบบรรณารักษ์ การค้นข้อมูล ระบบการบริหารจัดการที่นำ Internet เข้ามาใช้ แต่การแนะนำหายไป ครู ผู้ปกครอง หรือผู้ใหญ่เป็นผู้เลือกหนังสือให้เด็กอ่าน ซึ่งบางเล่มก็ยากไป บางเล่มก็ง่ายไปสำหรับเด็กแต่ละคน ไม่มีการแบ่งแยกเด็ก ระบบแนะนำแก่เด็ก ก็ไม่ดีพอ ไม่ช่วย ทำให้เด็กรู้จัก ตนเอง ดังนั้น เด็กไม่มีโอกาสอ่านหนังสือที่ชอบและ /หรือหนังสือที่เหมาะสมกับตนเอง

จริง ๆ แล้ว ในระบบการศึกษาปัจจุบัน ไม่มีการวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคลเพื่อแบ่งแยกเด็กอย่างชัดเจน แม้ว่าจะมีการวัดเพื่อประเมินความสามารถทางวิชาการของเด็ก แต่เด็กไม่ได้รับความช่วยเหลือแนะนำให้รู้ถึงความสามารถของตนเอง รู้เพียงว่า ต้องทำดีที่สุด แข่งขันเข้ามหาวิทยาลัยเพื่อให้ได้คณะดี ๆ เร็วตามหลักสูตร โดยไม่ได้วางแผนหรือคิดว่าจะประกอบอาชีพอะไร มีระดับคุณวุฒิวิชาชีพเท่าใด

เอกสารประกอบการประชุม

สรุปประเด็นการประชุมสัมมนา
เรื่อง
แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา "สี่ใหม่"
อย่างเป็นรูปธรรม

วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2553

ณ โรงแรมพูลแมน กรุงเทพมหานคร